

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І.Процевського

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ В УКРАЇНІ

(назва навчальної дисципліни)

рівня вищої освіти третій (освітньо-науковий) рівень
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 08 Право
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 081 Право
(код і назва спеціальності)

освітня програма 081 Право
(шифр і назва)

Харків – 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна/вечірня форма навчання	заочна форма навчання
Мова викладання: Українська		2020-2022	2020-2022
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 08 Право (шифр і назва)	Вид дисципліни вибіркова	
	Спеціальність 081 Право		
Модулів – 1	Освітня програма 081 Право (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2	
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		I	I
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 4	Рівень вищої освіти: <u>третій (освітньо-науковий)</u>	Лекції	
		16	6
		Практичні, семінарські	
		24	10
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		80	104
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
Вид контролю:			
залік	залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Правовий механізм забезпечення права на соціальний захист в Україні» є: засвоєння здобувачами теоретичних знань у сфері правового регулювання соціального захисту та набуття здатності розв'язувати складні дослідницькі завдання в даній галузі права, формування практичних навичок щодо тлумачення та особливостей застосування норм соціального законодавства.

Завданням дисципліни є: оволодіння здобувачами основними теоретичними знаннями щодо проблем правового механізму забезпечення права на соціальний захист в Україні, вироблення особливого юридичного мислення, необхідного для вирішення проблемних питань правового регулювання соціального захисту.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються програмні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати комплексні наукові проблеми у галузі права, формувати концептуальні та методологічні знання у сфері юридичної науки, впроваджувати і примножувати загальнолюдські правові цінності, навчати правовим доктринам та принципам, на яких базується право, його тлумачення та особливості застосування.

ЗК 1. Здатність до оригінального, незалежного, самостійного та критичного мислення.

ЗК 3. Здатність визначати світоглядні, методологічні та соціокультурні основи наукових досліджень.

ЗК 4. Здатність використовувати інформаційні технології для проведення та апробації дослідження.

ЗК 5. Здатність використовувати академічну українську та іноземну мови у дослідницькій та педагогічній викладацькій діяльності.

ЗК 7. Здатність дотримуватись академічної етики та академічної доброчесності.

ФК 1. Здатність аналізувати теоретичні та методологічні проблеми юридичної науки.

ФК 3. Здатність визначати та розв'язувати актуальні проблеми сучасної юридичної науки за напрямом дослідження.

ФК 4. Здатність оцінювати та аналізувати правові явища та правовідносини на дослідницькому рівні.

ФК 5. Здатність виявляти проблеми правового регулювання суспільних відносин та пропонувати шляхи їх вирішення.

ФК 7. Здатність розуміти та впроваджувати у дослідницьку та педагогічну діяльність принцип заборони дискримінації та забезпечення юридичної рівності.

ФК 9. Здатність добирати, аналізувати та систематизувати законодавство та правозастосовну практику, що складає емпіричну основу дослідження.

ФК 10. Здатність до формування власної цілісної, логічної й обґрунтованої позиції щодо правової проблеми, її відстоювання та захисту.

3. Передумови вивчення дисципліни

Міжнародні соціальні стандарти, Правова герменевтика, Методологія проведення наукових досліджень в галузі права, Генеза права соціального забезпечення.

4. Результати навчання за дисципліною

У результаті опанування змісту навчальної дисципліни здобувачі мають досягнути таких програмних результатів навчання:

ПРН 1. Знати та розуміти основні юридичні школи, провідні класичні і сучасні доктрини, тенденції подальшого розвитку юридичної науки.

ПРН 2. Знати нормативно-правові акти та юридичну практику за напрямом наукового дослідження.

ПРН 6. Вміти планувати та реалізувати на практиці оригінальне самостійне дослідження,

яке має наукову новизну, теоретичну і практичну цінність.

ПРН 7. Використовувати сучасні наукові, нормативно-правові та інші інформаційні джерела для оцінки стану вивченості об'єкта досліджень і актуальності наукової проблеми.

ПРН 10. Володіти навичками усної і письмової презентації результатів власних досліджень українською та іноземною мовами.

ПРН 11. Здійснювати вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, здобувачами, науковою спільнотою, суспільством в цілому.

ПРН 13. Діяти в академічному середовищі, дотримуючись принципів професійної етики та академічної доброчесності.

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального захисту України.

Поняття, мета встановлення та принципи формування державних соціальних стандартів, державних соціальних гарантій, соціальних норм та нормативів. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт: поняття, значення у сфері соціального захисту. Система та класифікація соціальних нормативів. Основні державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження. Інші державні соціальні гарантії. Проблеми фінансового забезпечення державних соціальних гарантій на рівні державних соціальних стандартів.

Тема 2. Правовідносини в сфері соціального захисту України.

Поняття, види та особливості правовідносин у сфері соціального захисту. Соціально-забезпечувальні правовідносини, процедурні правовідносини, процесуальні правовідносини. Фізичні особи та державні органи як суб'єкти правовідносин з соціального захисту: поняття, види, правосуб'єктність. Сім'я як специфічний суб'єкт соціально-забезпечувальних правовідносин. Спеціальні суб'єкти соціального захисту. Об'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин. Зміст соціально-забезпечувальних правовідносин.

Тема 3. Юридичні факти у сфері соціального захисту.

Поняття, види, особливості та система юридичних фактів у сфері соціального захисту. Строки у системі юридичних фактів у сфері соціального захисту. Визначення строку. Співвідношення категорій «час» та «строк».

Змістовий модуль 2.

Тема 1. Соціальні ризики як підстава виникнення, зміни та припинення права на соціальний захист

Поняття та ознаки соціальних ризиків. Класифікація соціальних ризиків. Страхові та нестрахові ризики. Індивідуальні, професійні та публічні соціальні ризики: поняття, система та джерела фінансування. Малозабезпеченість як соціальний ризик: поняття, критерії, порядок підтвердження. Бідність, межа бідності. Непрацевдатність: поняття, види, причини та їх значення для соціального захисту. Пенсійний вік як соціальний ризик. Наявність неповнолітніх дітей як підстава для здійснення соціального захисту. Публічні соціальні ризики: втрата працевдатності внаслідок Чорнобильської та інших техногенних катастроф.

Тема 2. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як форма соціального захисту в Україні.

Поняття та ознаки соціального страхування. Відмінність страхування у сфері соціального захисту від цивільно-правового. Суб'єкти державного соціального страхування. Об'єкти соціального страхування за законодавством України. Принципи загальнообов'язкового соціального страхування. Медичне страхування: теоретичні засади та проблеми впровадження.

Тема 3. Державні соціальні допомоги в системі соціального захисту України.

Поняття та ознаки державних допомог. Система державних допомог. Державні допомоги сім'ям з дітьми: суб'єкти, види, правові умови призначення та виплати. Допомога малозабезпеченим сім'ям.

6. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна/вечірня форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального захисту України	18	2	4			12	18	2	2			14
Тема 2. Правовідносини в сфері соціального захисту України	20	4	4			12	20	2	4			14
Тема 3. Юридичні факти у сфері соціального захисту	18	2	4			12	18					18
Разом за змістовим модулем 1	56	8	12			36	56	4	6			46
Змістовий модуль 2.												
Тема 1. Соціальні ризики як підстава виникнення, зміни та припинення права на соціальний захист	18	2	4			12	18					18
Тема 2. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування як форма соціального захисту в Україні	18	2	4			12	18					18
Тема 3. Державні соціальні допомоги в системі соціального захисту України	28	4	4			20	28	2	4			22
Разом за змістовим модулем 2	64	8	12			44	64	2	4			58

7. Самостійна робота

<i>№ n/n</i>	<i>Опис завдання</i>	<i>Час для виконання (год.)</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
1.	Підготовка есе на тему: «Пенсійний вік чи старість як соціальний ризик?»	30	Виступ на практичному занятті. Оцінюванню підлягає оригінальність і самостійність дослідження, його наукова новизна, теоретична і практична цінність, використання сучасних наукових, нормативно-правових та інших інформаційних джерел для оцінки стану вивченості об'єкта досліджень і актуальності наукової проблеми. Ступінь володіння навичками усної і письмової презентації результатів власних досліджень
2.	Підготовка есе на тему: «Бідність та шляхи її подолання»	30	
3.	Підготовка тез доповідей на науковому гуртку з трудового права та права соціального забезпечення (обрати тему, що відповідає сфері власного наукового дослідження)	20	
	<i>Разом</i>	80	<i>Максимальна кількість балів – 30</i>

8. Контроль навчальних досягнень

Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів

Вид діяльності здобувача	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій					
Відвідування семінарських занять					
Відвідування практичних занять					
Робота на семінарському занятті					
Робота на практичному занятті	5	6	30	6	30
Виконання завдань для самостійної роботи	30	1	10	1	20
Виконання модульної роботи	10	1	5	1	5
Разом	100				

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Тривалість проведення: 20 хвилин у межах практичного заняття у формі усної співбесіди з тематики

модуля.

Максимальна кількість балів: 10 балів.

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік

Форма проведення: усна.

Тривалість проведення: 2 години.

Максимальна кількість балів: 100 балів.

Знання здобувачів ступеня доктора філософії з дисципліни оцінюються за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який всебічно і глибоко володіє програмовим матеріалом, може аналізувати та синтезувати інформацію, що стосується сфери соціального захисту, засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел (доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї щодо соціального захисту та вільно їх висловлювати;

оцінку «добре» (82-89 балів, В) заслуговує здобувач, який повністю опанував і вільно володіє програмовим матеріалом, має системні знання за тематикою дисципліни, має здатність до самостійного пошуку інформації, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел (доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї щодо соціального захисту, однак, не в усіх питаннях добирає чітку аргументацію для обґрунтування своєї позиції та думки;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який навчальну програму опанував, але є незначні прогалини у знаннях, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію щодо соціального захисту, може продукувати нові думки та ідеї й застосовувати знання у практичній юридичній діяльності, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) заслуговує здобувач, який знає основний програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та використання його у майбутній професії, ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою, але допускає помилки при виконанні завдань, хоча при вказівці на помилки, може знайти шляхи їх усунення;

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) заслуговує здобувач, який володіє основним програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та практичної діяльності, однак, виконання завдань задовольняє мінімальні критерії;

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) виставляється здобувачеві, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань;

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) виставляється здобувачеві, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні репродукування і не може продовжувати навчання за відповідним освітнім рівнем, оскільки не готовий до пошуку, оброблення на аналізу інформації, не може продукувати нові думки та ідеї щодо соціального захисту.

Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Поняття, мета встановлення та принципи формування державних соціальних стандартів, державних соціальних гарантій, соціальних норм та нормативів.
2. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт: поняття, значення у сфері соціального захисту.
3. Система та класифікація соціальних нормативів.
4. Основні державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження.
5. Проблеми фінансового забезпечення державних соціальних гарантій на рівні державних соціальних стандартів.
6. Поняття, види та особливості правовідносин у сфері соціального захисту.
7. Соціально-забезпечувальні правовідносини, процедурні правовідносини, процесуальні правовідносини.
8. Фізичні особи та державні органи як суб'єкти правовідносин з соціального захисту: поняття, види, правосуб'єктність.
9. Сім'я як специфічний суб'єкт соціально-забезпечувальних правовідносин.
10. Спеціальні суб'єкти соціального захисту.
11. Об'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин.
12. Зміст соціально-забезпечувальних правовідносин.
13. Поняття, види, особливості та система юридичних фактів у сфері соціального захисту.
14. Строки у системі юридичних фактів у сфері соціального захисту.

15. Визначення строку. Співвідношення категорій «час» та «строк».
16. Поняття та ознаки соціальних ризиків.
17. Класифікація соціальних ризиків.
18. Страхові та нестрахові ризики.
19. Індивідуальні, професійні та публічні соціальні ризики: поняття, система та джерела фінансування.
20. Малозабезпеченість як соціальний ризик: поняття, критерії, порядок підтвердження.
21. Бідність, межа бідності.
22. Непрацездатність: поняття, види, причини та їх значення для соціального захисту.
23. Пенсійний вік як соціальний ризик.
24. Наявність неповнолітніх дітей як підстава для здійснення соціального захисту.
25. Публічні соціальні ризики: втрата працездатності внаслідок Чорнобильської та інших техногенних катастроф.
26. Поняття та ознаки соціального страхування.
27. Відмінність страхування у сфері соціального захисту від цивільно-правового.
28. Суб'єкти державного соціального страхування.
29. Об'єкти соціального страхування за законодавством України.
30. Медичне страхування: теоретичні засади та проблеми впровадження.
31. Поняття та ознаки державних допомог.
32. Система державних допомог.
33. Державні допомоги сім'ям з дітьми: суб'єкти, види, правові умови призначення та виплати.
34. Допомога малозабезпеченим сім'ям.

Шкала відповідності оцінок

Шкала оцінювання здобувачів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	74 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 73 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень балів знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма «Правовий механізм забезпечення права на соціальний захист в

- Україні»
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Правовий механізм забезпечення права на соціальний захист в Україні»
 3. Силабус навчальної дисципліни «Правовий механізм забезпечення права на соціальний захист в Україні»

9. Література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141.
2. Про мінімальні норми соціального забезпечення: Конвенція МОП № 102 від 1952 року: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_011#Text
3. Про державні соціальні стандарти і державні соціальні гарантії: Закон України № 2017-III від 5 жовтня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 48. ст.409.
4. Основи законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України № 16/98-ВР від 14 січня 1998 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 23. ст.121.
5. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України № 2811-XII від 21 листопада 1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 5. ст.21.
6. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України № 1768-III від 1 червня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 35. ст.290.
7. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України № 875-XII від 21 березня 1991 року. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 21. ст.252.
8. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Закон України № 2109-II від 16 листопада 2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 1. ст.2.
9. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України № 1727-IV від 18 травня 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 33-34. ст. 404.
10. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України № 1058-IV від 9 липня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 49-51. ст. 376.
11. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України № 1533-III від 2 березня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 22. ст.171.
12. Про зайнятість населення: Закон України № 5067-VI від 5 липня 2012 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 24. ст.243.
13. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України № 1057-IV від 9 липня 2003 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 47-48. ст.372.
14. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей: Закон України № 2623-IV від 2 червня 2005 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 26. ст.354
15. Про охорону дитинства: Закон України № 2402-III від 26 квітня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 30. ст.142.
16. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною: Закон України № 1767-III від 1 червня 2000 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 35. ст.289.
17. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України № 2262-XII від 9 квітня 1992 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 29. ст.399.
18. Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються зі служби у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України, та членів їхніх сімей: Закон України № 1763-IV від 15 червня 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 36. ст.444.
19. Про пенсійне забезпечення: Закон України № 1788-XII від 5 листопада 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 3, ст.10.
20. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України № 2961-IV від 6 жовтня 2005 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 2-3. ст.36.

21. Про соціальні послуги: Закон України № 2671-VIII від 17 січня 2019 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 18. ст.73.

22. Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України № 3160-VI від 17 березня 2011 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 38. ст.380.

23. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України № 3551-XII від 22 жовтня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 45. ст.425.

24. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України № 796-XII від 28 лютого 1991 року. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 16. ст.200.

Базова література

1. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту в Україні : навчальний посібник. - К.: «Знання», 2005.
2. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / за ред. О. М. Ярошенка. Х.: Право, 2015. 458 с.
3. Синчук С. М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти: монографія. Л.: Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2015. 422 с.
4. Тищенко О. В. Право соціального забезпечення України: теоретичні та практичні проблеми формування і розвитку галузі: монографія. К.: Прінт-Сервіс, 2014. 394 с.

Допоміжна література

1. Балгачеева Н.А. Українські соціальні стандарти та гарантії в контексті європейських орієнтирів соціального розвитку. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/32606968.pdf>.
2. Гоц-Яковлева О.В. Визначення строків у праві соціального забезпечення України. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Право». Випуск 28, 2018. - Режим доступу: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/law/article/view/874>.
3. Гоц-Яковлева О.В. Строки у праві соціального забезпечення: їх місце в системі юридичних фактів. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Право». Випуск 30, 2019. - Режим доступу: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/law/article/view/2858>.
4. Купченко Р. В. Проблеми правового регулювання державної соціальної допомоги сім'ям при народженні дитини в Україні. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. "Право". 2018. Випуск 29, 2018. - Режим доступу: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/law/article/view/2193>.
5. Москаленко О. В. Основні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування в умовах ринкової економіки: монографія. Х.: Юрайт, 2012. 442 с.
6. Правове регулювання соціального обслуговування населення в сучасних умовах: проблеми теорії та практики: моногр. / за наук. ред. О. М. Ярошенка. Х.: Юрайт, 2012. 312 с.
7. Правове регулювання соціального захисту осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: моногр / за наук. ред. О. М. Ярошенка. Х.: Юрайт, 2014. 336 с.
8. Хомич І.Ю. Особливості соціальної допомоги як форми соціального забезпечення населення України. Форум права. - 2013. - № 3. - С. 717-724. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
9. Шабанов Р. І. Концептуальні засади соціального захисту від безробіття: монографія. Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2015. 360 с.
10. Шумило М. М. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення в Україні: монографія. К.: Ніка-Центр, 2016. 680 с.

11. Яригіна Є. П. Соціальне забезпечення сімей з дітьми: монографія. Х.: Моноліт, 2016.

196

10. Додаткові ресурси

URL: <http://zakon.rada.gov.ua> – Законодавство України

URL: <http://www.president.gov.ua> – офіційне інтернет-представництво Президента України

URL: <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України)

URL: <http://mvs.gov.ua> – Міністерство внутрішніх справ

URL: <http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України

URL: <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського

URL: <http://www.rada.kiev.ua> – Бібліотека Верховної Ради України

URL: <http://www.scilib.univ.kiev.ua> – бібліотека Київського національного університету ім. Тараса Шевченка

URL: <http://www.ukma.kiev.ua> – наукова бібліотека Національного університету Києво-Могилянська академія